

Školský vzdelávací program pre 3. ročník hudobného odboru, predmet: hra na keyboarde

Názov predmetu	Hra na keyboarde
Ročník	Tretí
Časový rozsah výučby	1,5 hodiny týždenne
Učebný plán	Č. 3
Stupeň vzdelania	ISCED 1B
Názov ŠVP	Štátny vzdelávací program ZUŠ v SR
Názov ŠkVP	Školský vzdelávací program ZUŠ, Štefánikova 20, Michalovce, Iskrenie talentov
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský
Spracoval	Maroš Závinský
Koordinátor ŠkVP	PaedDr. Alena Hersteková
Schválené dňa	25. augusta 2010

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Do skupiny elektronických klávesových hudobných nástrojov patria: organy, digitálne klavíre, syntetizátory, keyboardy. Práve posledne menovaný sa stal na prelome 20. a 21. storočia veľmi populárny a žiadaný. Tento nástroj, ktorý sa teší rastúcej obľube, nám ponúka široké možnosti využitia. Je veľmi dôležité, aby príslušný systém výučby zodpovedal možnostiam nástroja a želaniam a očakávaniam žiakov.

Predpokladom úspešnej práce so žiakom je predovšetkým kvalitná a fundovaná príprava učiteľa (praktické ovládanie nástroja, znalosť harmonických značiek, funkčnej harmónie, modálnej harmónie a predstava hry v jednotlivých štýloch). Bez týchto znalostí nemôže byť výučba hry na keyboarde plnohodnotná.

Ako najvhodnejší sa javí ten smer výučby, ktorý vychádza z čiastočného prepojenia učebných osnov hry na klavíri s bohatými možnosťami, ktoré poskytuje tento moderný nástroj. Pri tom musíme mať na pamäti, že tieto dva nástroje nemožno porovnávať, pretože vo svojej podstate sú úplne odlišné.

Výučba hry na keyboarde v sebe integruje hru s automatickým sprievodom, polyfónnu hru, kolektívnu hru, aranžovanie skladieb a improvizáciu, ktoré by mal žiak zvládnuť počas štúdia.

Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecné ciele

Cieľom predmetu je rozvíjať základy keyboardovej hry, prehľbovať technické a výrazové schopnosti u žiaka a viesť ho k využívaniu zvukovej, rytmickej a pamäťovej palety nástroja a k aranžovaniu jednoduchších skladieb. Pestovať hru z listu a orientovať sa v tabuľke akordov. Rozvíjať schopnosť samostatného štúdia. Zapájať žiakov do komornej hry. Orientovať žiakov na skladby aj slovenských autorov. Vzbudiť u detí záujem o hru na nástroji, naučiť ich hudbu počúvať, prežívať a vytvárať. Štandardná hudba, ktorej výrazovými prostriedkami sú melódia, harmónia a rytmus, nevzniká náhodne, ale riadi sa určitými pravidlami. Poznávať tieto pravidlá, popísať a roztriediť hudobný materiál využiteľný v modernej populárnej hudbe je práve to, o čo sa budeme usilovať.

Špecifické ciele

Kognitívne

- Samostatne čítať pridelený notový zápis.
- Cieľavedome uplatňovať správne prstoklady.
- Učiť sa zapamätať si notový zápis väčšieho rozsahu.
- Zapamätať si, rozlíšiť a správne používať nové hudobné termíny.
- Transponovať jednoduché piesne.

Afektívne

- Emocionálne prežiť skladby.
- Rozlišovať charakter skladby.
- Dokázať čo najdokonalejšie interpretovať skladbu na verejnosti.
- Interpretovať skladby rôznych štýlových období.

Psychomotorické

- Interpretovať na nástroji vlastnú hudobnú predstavu.
- Uplatňovať sluchovú pozornosť.
- Dbáť na uvoľnený hrací aparát.
- Nenásilne zväčšovať rozpätie rúk.
- Zvyšovať technickú náročnosť interpretovaných skladieb.

Vzdelávanie smeruje k tomu, aby žiaci dokázali:

- rozvoj technickej zručnosti (kantilény) v oboch rukách – nepodceňovať technický rozvoj ľavej ruky,
- ľahšie melodické ozdoby – príraz
- zväčšovanie rozpätia rúk (sexty, skoky),
- rozlíšiť spôsob tvorenia tónov pri hre legato, zdvihu, staccata, portamenta
- riešiť jednoduchú pedalizáciu, ritardando, crescendo, decrescendo
- uvoľnene sedieť pri nástroji a správne dýchať,

Kognitívna oblasť:

- plynule čítať notový zápis
- zapamätať si krátku skladbu,
- určiť základné kontrasty v tempe,
- rozobrať jednoduchú štruktúru skladby
- hra spamäti - podľa individuálnych dispozícií žiaka
- hudobný materiál z nižších ročníkov používať na hru z listu,
- počiatky viachlasnej hry – polyfónia – využívanie zvuku organu a čembala
- štúdium rytmov Pops, March, Polka, Waltz, Country, ...
- stupnice durové a molové súbežne,
- akordy – tonický kvintakord s obratom + malý rozklad
- hra legato, tenuto, staccato, dynamika, frázovanie,
- orientácia v akordických značkách a ich zápis,
- využívanie funkcií (mód Normál, Single Finger, Sustain, Split)
- dodržiavanie klavírneho prstokladu,
- hra jednoduchých ľudových piesní s využitím harmonických funkcií
- nácvik skladieb hudobného klasicizmu a romantizmu
- orientácia v základných akordických značkách

- pri hre skladieb s akordickými značkami v ľavej ruke viesť žiaka k používaniu obratov akordov (čo najmenej skokov v ľavej ruke!),

Afektívna oblasť:

- vystihnúť charakter danej hudobnej myšlienky v skladbe,
- zvoliť správne tempo pre interpretáciu skladby,
- opísať slovne charakter skladby

Psychomotorická oblasť:

- synchronizovať tóny pri hre na keyboard so základnými metricko-rytmickými hodnotami,
- preukázať schopnosť použitia prstovej techniky pri rýchlejších tempách,
- usporiadať pravidelné dýchanie pri hre v hudobných skladbách
- dynamicky transformovať obsah skladby v hre
- vedome sledovať vlastnú interpretáciu

Výchovno-vzdelávacie stratégie

Základné kľúčové kompetencie a spôsobilosti žiaka v treťom ročníku rozvíjame nasledovne:

1. Sociálno-komunikačné spôsobilosti

Vo vyučovacom predmete využívame pre utváranie a rozvíjanie tejto kľúčovej kompetencie výchovné a vzdelávacie stratégie, ktoré smerujú k tomu, aby žiaci vedeli:

- využívať ústretovú komunikáciu,
- vyjadriť slovne pocity a dojmy z interpretácie a z počúvania,

2. Spôsobilosti v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú systematizácii poznatkov
- v každodenných situáciách mať schopnosť používať modely logického a priestorového myslenia
- objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k tvorivosti.
- uvedomele pracovať s rytmickým pôdorysom skladby.

3. Spôsobilosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- podporovať percepciu digitálnymi zdrojmi umeleckých diel, využívať digitálne spracovanie hudby,
- využívať a počúvať digitálne zdroje.

4. Spôsobilosti učiť sa učiť sa

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- spoľahlivo a úspešne zaznamenávať a zapamätávať si informácie, spomenúť si na ne a využívať ich pri praktickej zručnosti v hre na klavíri.
- vytrvalo, iniciatívne a samostatne sa učiť a získavať informácie.
- hodnotiť informácie a využívať ich aj v medzi - predmetových vzťahoch
- udržiavať si vytvorené správne návyky pri domácom cvičení

5. Spôsobilosť riešiť problémy

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- hľadať a využívať rôzne informácie,
- skúšať viaceré možnosti riešenia problému, overovať správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikovať pri podobných alebo nových problémoch
- vnímať, sledovať, rozoznávať a premýšľať o vzniknutých situáciách.
- učiť sa byť empatický.
- aplikovať získané návyky pri nácviku nových skladieb.
- zvládať emócie pri vystúpení.
- prekonať počiatočné neúspechy.

6. Osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- uvedomovať si svoje silné a slabé stránky,
- uvedomovať si svoje práva a povinnosti a aktívne ich realizovať,
- kontrolovať vlastné konanie,
- mať zodpovednosť a schopnosť dodržiavať dohody
- rozvíjať empatiu voči svojmu okoliu a ochotu pomáhať.

7. Spôsobilosť vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- tvoriť a prijímať umenie,
- pomenovať druhy umenia, ich špecifické zákonitosti a vyjadrovacie prostriedky,
- vyjadriť svoj názor i vkus,
- ovládať základné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu).

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy práce:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
1. Základy hry na nástroj	<ul style="list-style-type: none"> • slovná metóda • názorná metóda • praktická metóda • reproduktívna metóda 	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca na vyučovacej hodine • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
2. Hudobno-teoretické poznatky	<ul style="list-style-type: none"> • analyticko – syntetická metóda • deduktívna metóda • informačno-receptívna metóda • problémový výklad 	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca na vyučovacej hodine • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
3. Hudobno-výrazové prostriedky	<ul style="list-style-type: none"> • reproduktívna metóda • heuristická metóda 	<ul style="list-style-type: none"> • počúvanie hudobných nahrávok a interpretácie učiteľom

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
1. Základy hry na nástroj		- videotechnika, CD, DVD, - zvukové pomôcky:	ilustrácie	- internet
2. Hudobno-teoretické poznatky		Prehrávač, vzorový prednes učiteľa		- knižnica
3. Hudobno-výrazové prostriedky		- videotechnika, CD, DVD - zvukové pomôcky		- internet

Obsah vzdelávania

TEMATICKÝ CELOK	KOMPETENCIE OBSAHOVÉ ŠTANDARDY	VÝKONOVÉ ŠTANDARDY	KRITÉRIA HODNOTENIA	METÓDY A PROSTRIEDKY HODNOTENIA
1. Hra na nástroji	<p>Učiť žiaka ovládať:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výber zvukových vzoriek, výber štýlu. Funkcie: TOUCH, SPLIT, DUAL. • Funkcie ovládania automatického hudobného sprievodu: Acmp On/Off, Start/Stop, Intro/Ending, Sync Start/Stop. • Ďalšie funkcie: Tempo, Metronome. • Hudobno-teoretické poznatky v rozsahu vzdelávacích štandardov študijného zamerania hudobnej náuky a študovaných skladieb. • Durové stupnice do 3# a 3b a molové stupnice do 3# a 3b - hra kvintakordu s obratmi tenuto, staccato a malý rozklad. • Hra akordov s použitím základnej polohy i obratov (dur, mol) v min. rozsahu tónin 2# - 2b. • Etudy - hra dvojhmatov a 	<p>Žiak si má osvojiť:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prehľad pri väčšom rozsahu pohybu rúk na klaviatúre • hru dvojhmatov v legate, a hru jednoduchých akordov • realizáciu samostatnej predstavy agogických zmien a charakteru skladby • vyberajú zvukové vzorky, štýl, • používajú funkcie ovládania automatického hudobného sprievodu: Acmp On/Off, Start/Stop, Intro /Ending, Sync 	<p>Žiak zvládol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • základné návyky pri hre: • orientácia rúk na klaviatúre vo väčšom rozsahu • hru dvojhmatov v legate, akordov • hru skladby s uplatňovaním svojej predstavy a dynamických znamienok • repertoárové požiadavky • skladby podľa individuálneho plánu v triednej knihe • rozsah látky na ročníkovú prehrávku- tri skladby rozdielneho charakteru 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodine • domáca úloha zameraná na precvičovanie základných návykov pri hre na keyboard • pochvala, povzbudenie, kritika • autoevalvácia • motivácia prostredníctvom úspešných žiackych vzorov • triedny koncert 2x ročne, interný koncert, kultúrne vystúpenie, verejný koncert • záverečná ročníková prehrávka

	<p>frázovanie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inštruktívne skladby na zdokonalenie nástrojovej techniky. Jednoduchá polyfonická skladba, dva hlasy v pravej alebo ľavej ruke s použitím zvukovej banky keyboardu (organ, čembalo). • Hra melodických ozdôb – príraz. • Piesne populárnej hudby s využitím funkcií automatického aranžéra, zvukovej banky a funkcií Split, Dual, Harmony v min.rozsahu durových a mólových tónin 2# - 2b. • Hra (tanečných) štýlov s použitím automatického aranžéra: polka, valčík, pop, disco. • Jednoduché klavírne úpravy tanečných piesní (s použitím oboch rúk). • Jednoduché prednesové skladby (menuet). • Ľudové piesne v rozsahu tónin v 	<p>Start/Stop,</p> <ul style="list-style-type: none"> • používajú ďalšie funkcie: Tempo, Metronome, • reprodujú stupnice, akordy, etudy v súlade s obsahovými štandardmi, • vedia zahrať inštruktívne skladby na zdokonalenie klavírnej techniky, • interpretujú jednoduché polyfonické skladby, dva hlasy v pravej alebo ľavej ruke s použitím zvukovej banky keyboardu (organ, čembalo), • zvládnu hru melodických ozdôb – príraz, • používajú funkcie Touch, Split, Dual, • interpretujú piesne 		
--	--	---	--	--

	<p>návaznosti na zvládnuté stupnice s použitím základných harmonických funkcií (TSD).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rytmické útvary: triola. • Počúvanie základných hudobných žánrov tanečnej hudby (polka, valčík, beat 4/8/16, rock). • Rozvíjanie sluchovej kontroly pri počúvaní a vlastnej interpretácii. • Tvorba sprievodu k ľudovým piesňam s použitím T,S,D. • Transpozície detských a jednoduchých ľudových piesní v tóninách v návaznosti na zvládnuté stupnice. 	<p>populárnej hudby s využitím funkcií automatické- ho aranžéra, zvukovej banky a funkcií Split, Dual, Harmony,</p> <ul style="list-style-type: none"> • aplikujú pri hre štýly s použitím automatického aranžéra: polka, valčík, pop, disco, • interpretujú jednoduché klavírne úpravy tanečných piesní (s použitím oboch rúk), • interpretujú jednoduché prednesové skladby, • interpretujú ľudové piesne v rozsahu tónin v návaznosti na zvládnuté stupnice s použitím 		
--	---	---	--	--

		<p>základných harmonických funkcií (TSD),</p> <ul style="list-style-type: none"> • reprodukujú rytmické útvary: triola, • počúvajú základné hudobné žánre tanečnej hudby (polka, valčík, beat, 4/8/16, rock), • kontrolujú sa sluchovo pri počúvaní a vlastnej interpretácii, • používajú základy tvorby sprievodu k ľudovým piesňam s použitím T,S,D, • používajú základy transpozície detských a jednoduchých ľudových piesní v tóninách v náväznosti na zvládnuté stupnice,		
--	--	---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • zahrajú z listu skladby primeranej náročnosti. 		
2. Hudobno-teoretické poznatky	<p>Učiť žiaka ovládať:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobnú terminológiu obsiahnutú v hraných skladbách • aplikovať nacvičené stupnice v čítaní notového zápisu 	<p>Žiak si má osvojiť:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobnú terminológiu obsiahnutú v hraných skladbách • aplikovať nacvičené stupnice v čítaní notového zápisu 	<p>Žiak zvládol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobnú terminológiu obsiahnutú v hraných skladbách • aplikovanie stupníc v čítaní notového zápisu 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodine • domáca úloha zameraná na precvičovanie hudobného zápisu • pochvala, povzbudenie, kritika • sebahodnotenie

Hudobný materiál:

Yamaha Portatone – Song Book

E. Spáčil: Hrajeme s Yammahou - Edy's Score 1992

V. Lichnerová: Zahraj mi pesničku (pomôcka pre vyučovanie improvizovaného sprevádzania melódií) 2. ročník

J. Mašinda: Slovenská klavírna škola

V. Patejdl: Klávesová škola Casio

E. Spáčil: Hrajeme s Yamahou II. a III. diel

K. Baker: Lets Keyboard

P. Malý: Škola hry na klavíri a keyboarde 2. a 3. diel

A. Benthien: Nová škola hry na keyboarde

F. Emonts: Európska klavírna škola I. diel

M. Kurteva: Klavírna škola pre začiatočníkov, 1. a 2. diel

V. Lichnerová: Zahraj mi pesničku

Ľudové piesne a prednesové skladby podľa schopností žiaka

Výber z klavírnej literatúry

A. Czerny: op. 599, op. 261

Kleinová, Fischerová, Müllerová: Album etud II., III.

H. Lemoine: Detské etudy

C. Gurlitt: Prvý prednes

P. I. Cajkovskij: Album pre mládež

J. S. Bach: Knižka skladieb pre A. Mm. Bachovú

D. Krížková: Prvá knižka polyfónnej hry

Skladby z väčšej formy (sonatíny a variácie)

L. van Beethoven: Sonatína F dur, G dur

J. Benda: Sonatína a mol

M. Clementi: Sonatína G dur

W. A. Mozart: Sonatína C dur, Variácie C dur

V. Polívka: Úvod do sonatín